

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
7041-17

meddelad i Stockholm den 21 december 2018

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

Ombud: Förbundsjurist Linda Wallin
Unionen
105 32 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 26 oktober 2017 i mål nr 1334-17

SAKEN

Sjukpenninggrundande inkomst

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens dom och fastställer förvaltningsrättens domslut.

Dok.Id 198817

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

En persons sjukpenninggrundande inkomst fastställs av Försäkringskassan och ligger till grund för beräkningen av flera slags ersättningar inom socialförsäkringssystemet. Som huvudregel bestäms denna utifrån den årsinkomst som en försäkrad kan antas komma att få tills vidare från dels anställning, dels annat förvärvsarbete. Försäkringskassan fastställer underlaget för ersättningen när en försäkrad begär att få en förmån som beräknas på grundval av sjukpenninggrundande inkomst eller när det annars behövs för handläggningen av ett ärende.

Den sjukpenninggrundande inkomsten ska ändras om Försäkringskassan har fått reda på att den försäkrades inkomstförhållanden har ändrats. Den som minskar sin inkomst får som huvudregel sänkt sjukpenninggrundande inkomst. Det finns dock situationer när en försäkrad ändå får behålla sin tidigare sjukpenninggrundande inkomst. I regelverket kallas detta för SGI-skydd. Ett sådant skydd kan t.ex. inträda vid studier, vid arbetslöshet eller om en anställd avbryter sitt arbete under en kortare period.

AA arbetade som receptionist. Från den anställningen var hon helt föräldraledig under en längre tid. I februari 2015 återgick hon i arbete. Under tiden 6 augusti–29 september tog hon ut 18 obetalda semesterdagar. Det innebär att hon under den perioden arbetade 60 procent av heltid och hade semester resterande 40 procent. AA fortsatte därefter att arbeta 60 procent av arbetstiden och ansökte om föräldrapenning beträffande resterande 40 procent.

Försäkringskassan beslutade att fastställa AAs sjukpenninggrundande inkomst utifrån en årsinkomst som motsvarade 60 procent av hennes heltid. Skälet var att de obetalda semesterdagarna skulle jämföras med tjänstledighet och därför inte kunde ligga till grund för den sjukpenninggrundande inkomsten.

Mål nr
7041-17

AA överklagade beslutet till förvaltningsrätten, som avslog överklagandet.

Kammarrätten, som biföll hennes överklagande dit, konstaterade att de semesterdagar som AA tagit ut omfattades av den lagstadgade rätten till semester enligt semesterlagen (1977:480). Den sjukpenninggrundande inkomsten skulle därför fastställas utifrån hennes heltidsinkomst.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att förvaltningsrättens dom ska fastställas och anför följande. Det är inte en anställnings omfattning utan den ersättning som betalas ut för det arbete som utförs som ska ligga till grund för beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst. Därför kan bara betald semesterledighet jämföras med inkomst av förvärvsarbete.

AA anser att överklagandet ska avslås och anför att semesterledighet ska jämföras med förvärvsarbete oavsett om den varit betald eller inte. Om inte obetalda semesterdagar kan jämföras med förvärvsarbete är hennes sjukpenninggrundande inkomst skyddad enligt det s.k. tremånadersskyddet, eftersom hon inskränkt sin arbetstid under kortare tid än tre månader.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

Frågan i målet är om uttag av obetalda semesterdagar ska jämföras med förvärvsarbete vid beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst.

Rättslig reglering

Av 25 kap. 2 § socialförsäkringsbalken följer att den sjukpenninggrundande inkomsten är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete, antingen som inkomst av anställning eller som inkomst av annat förvärvsarbete.

Av 26 kap. 4 § framgår att sjukpenninggrundande inkomst ska ändras om Försäkringskassan har fått reda på att den försäkrades inkomstförhållanden eller andra omständigheter har ändrats på ett sätt som har betydelse för storleken på förmånen. Av 9 § följer dock att den sjukpenninggrundande inkomsten är skyddad, dvs. den ska inte ändras, om den försäkrade avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete på grund av något skäl som anges i 11–18 a §§. Enligt 18 § gäller SGI-skydd under högst tre månader i följd för en försäkrad som avbryter sitt förvärvsarbete.

I semesterlagen finns bestämmelser om lagstadgad semester. I 4 § anges att arbetstagare har rätt till 25 semesterdagar varje semesterår. Under semesterledighet ska arbetstagaren ha semesterlön, om sådan har tjänats in. Av 7 § framgår att intjänad semester, dvs. semesterdagar med semesterlön, beräknas utifrån de antal dagar arbetstagaren har varit anställd under intjänandeåret minskat med de dagar arbetstagaren har varit frånvarande utan lön (betald semester).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Socialförsäkringens syfte är att ersätta förlorad förvärvsinkomst vid bl.a. föräldraledighet. Ersättningens storlek beräknas utifrån den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst, vilken är den årliga inkomst i pengar som den försäkrade kan antas komma att tills vidare få för eget arbete.

Uttag av intjänade semesterdagar ska jämföras med inkomst av förvärvsarbete vid beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst. Frågan är nu om detta gäller även obetalda semesterdagar.

I semesterlagen finns dels regler om rätt till ledighet, dels bestämmelser om semesterlön, dvs. om rätt till ersättning under semesterledighet. Rätten till ledighet innebär att en arbetstagare normalt har rätt till 25 semesterdagar varje semesterår. För att semesterlön ska utgå under ledigheten krävs att denna är intjänad under året närmast före semesteråret, intjänandeåret. Den betalda semestern är alltså en intjänad förmån som utgår i förhållande till den tid arbetstagaren har varit anställd under intjänandeåret. Om en arbetstagare inte har 25 intjänade semesterdagar under semesteråret har denne rätt att ta ut resterande semesterdagar obetalda.

De semesterdagar som AA hade rätt att ta ut enligt semesterlagen var inte intjänade och gav henne följaktligen ingen inkomst. Uttag av obetalda semester kan därför inte jämföras med förvärvsarbete som ger inkomst i den mening som avses i regelverket om sjukpenninggrundande inkomst. Vid tidpunkten för ansökan om föräldrapenning arbetade således AA 60 procent av heltid.

Nästa fråga är om AAs sjukpenninggrundande inkomst ändå ska beräknas utifrån den heltidsinkomst hon tidigare hade därför att hennes sjukpenninggrundande inkomst var skyddad.

Enligt 26 kap. 18 § socialförsäkringsbalken gäller SGI-skydd under högst tre månader i följd för en försäkrad som avbryter sitt förvärvsarbete. Något motsvarande skydd för den som, likt AA, inskränker sin arbetstid finns inte.

DOM

Mål nr
7041-17

Kammarrättens dom ska därför upphävas och förvaltningsrättens domslut fastställas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Anita Saldén Enéus, Mari Andersson, Kristina Svahn Starrsjö och Ulrik von Essen.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Maria Rydell.

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 26 oktober 2017 i mål nr 3747-16
Försäkringskassans beslut 2016-03-10, dnr 007543-2016